WYNIA'S WEEK

Hoe NGO's helpen bij de uitvoering van Europees censuurbeleid

Posted on 23 mei 2026 by Wouter Roorda

In het eerste deel van deze serie bleek hoe de Europese Commissie (EC) met de Digital Services Act (DSA) een wetgevend kader heeft geschapen om socialemediaplatforms te kunnen censureren. Welke berichten het verdienen om gecensureerd te worden, wordt mede bepaald door met belastinggeld gefinancierde ngo's die fungeren als betrouwbare melders ('trusted flaggers').

De EC zegt in een recente campagne sterk te hechten aan het beschermen van persvrijheid. Sinds mei 2025 zijn op basis van doorgaans gebrekkige bewijsvoering tientallen journalisten wegens het verspreiden van desinformatie door de EC op een sanctielijst gezet. Banktegoeden werden bevroren en toegang tot sociale media werd verhinderd. Daarnaast worden vooral rond verkiezingen tienduizenden socialemediaposts van platforms verwijderd en auteurs door justitie vervolgd. Het sanctioneren van journalisten en het censureren van sociale media staan volgens de EC kennelijk niet op gespannen voet met het beschermen van de persvrijheid.

Bij het bestrijden van desinformatie en haatspraak gaat het vaak over legitiem

politiek debat en inhoud die niet strafbaar is, maar voor sommigen aanstootgevend. Dat blijkt uit documenten die onderzoekers van de Republikeinse fractie in het Amerikaanse Huis van Afgevaardigden na het dagvaarden van socialemediaplatforms in handen kregen.

Concrete voorbeelden

Autoriteiten hebben dankzij de DSA met name in verkiezingstijd de bevoegdheid om met spoed censuurverzoeken te doen aan platforms. Een zinnetje als '*We need to take our country back'* blijkt niet door de beugel te kunnen. Ook heeft de EC weinig op met satire en *memes*.

Het Amerikaanse rapport noemt een aantal concrete voorbeelden van berichten die moesten worden verwijderd:

- Polen: '*Electric cars are neither ecological nor an economic solution.'*
- Frankrijk (over een asielzoeker die in 2023 in een park in Annecy verschillende jonge kinderen neerstak): '*I certainly hope this little dust-up in #Annecy doesn't hurt this poor young Syrian asylumseekers chances of becoming a Frenchman.*'
- Duitsland (naar aanleiding van een bericht dat een Syrisch gezin 110 criminele feiten had gepleegd en de schuld daarvan legde bij jeugdzorg): *'Deport the whole lot of them!'*

Dit betrof in het Franse en Duitse voorbeeld accounts met minder dan duizend volgers en posts met relatief weinig views. De post over 'Annecy' was van een Amerikaan die twitterde vanuit de VS.

Niet alleen autoriteiten hebben de mogelijkheid met voorrang te vragen posts te verwijderen. Platforms moeten ook prioriteit geven aan censuurverzoeken van door de overheid erkende derde partijen die de status van *trusted flagger* hebben. Een dergelijke betrouwbare melder rapporteert illegale inhoud aan socialemediaplatforms. Die zijn niet verplicht de post te verwijderen, maar moeten wel de melder informeren over wat zij met diens melding hebben gedaan.

Een betrouwbare melder is per definitie pro-censuur, want anders zou deze geen status als *trusted flagger* hebben aangevraagd. Dat is prima als het gaat om het verspreiden van bijvoorbeeld kinderporno. Maar in veel gevallen is de scheidslijn

tussen wel en niet illegaal niet zo duidelijk. Veel betrouwbare melders zijn bovendien ngo's die voor hun financiering sterk afhankelijk zijn van een enkele donor, zoals de overheid, wat vraagtekens zet bij hun onafhankelijkheid.

In 2025 heeft de Autoriteit Consument & Markt (ACM) in haar rol als nationaal DSA-coördinator de eerste betrouwbare melders in Nederland aangemerkt. Dit zijn Stichting BREIN, Stichting NL Confidential, React en Stichting Offlimits. Al voor 2025 fungeerden deze vier organisaties de facto ook als zodanig.

Stichting BREIN bestrijdt inbreuken op auteursrechten en wordt gefinancierd door rechthebbenden en brancheorganisaties uit de entertainment- en media-industrie. React is een organisatie gefinancierd door het bedrijfsleven, die zich keert tegen het online aanbieden van nepartikelen. Stichting Offlimits richt zich met name op het bestrijden van de verspreiding van kinderporno via internet en wordt voor 90 procent gesubsidieerd door diverse overheden.

Gefinancierd met belastinggeld

NL Confidential is een overheidsstichting die gespecialiseerd is in het opzetten en beheren van meldpunten en hulplijnen voor vertrouwelijke en zo nodig anonieme meldingen, waaronder Meld Misdaad Anoniem. Het onderdeel 'Meld.Online Discriminatie' fungeert als betrouwbare melder. Opmerkelijk is dat op de website allerlei voorbeelden van discriminatie worden genoemd, maar dat discriminatie van blanke en/of autochtone Nederlanders niet ter sprake komt. NL Confidential wordt volledig gefinancierd met belastinggeld, wat de eigen claim 'onafhankelijk' te zijn in een iets ander daglicht zet.

Ook bij de buitenlandse betrouwbare melders zit een aantal opmerkelijke partijen, die we bijvoorbeeld kennen uit het hier besproken boek *Der NGO-Komplex* van Björn Harms. Zo is *Meldestelle Respect!* één van de vele door ngo's gerunde meldpunten in Duitsland. Iedereen die zich gediscrimineerd voelt kan hier met klachten terecht, waarna mensen om vaak onschuldige mediaposts worden aangepakt door justitie. De meldpunten worden grotendeels gefinancierd met belastinggeld. *Hate Aid* is een ngo die linkse politici, zodra ze met haatspraak te maken krijgen, helpt met het voeren van processen. De medewerkers zijn vooral afkomstig uit het kader van de Grünen. Sinds 2020 kreeg *Hate Aid* via de Duitse overheid drie miljoen euro subsidie. Het kwam inmiddels tot een aantal geruchtmakende rechtszaken. Het Oostenrijkse zusje *ZARA* (*Zivilcourage und Anti-*

Rassismus Arbeit) heeft eveneens de status van betrouwbare melder en houdt zich met soortgelijke activiteiten bezig. Onlangs besloot minister Claudia Bauer van de christendemocratische ÖVP de al jarenlang lopende subsidie stop te zetten, waarna een collega-minister van de sociaaldemocratische SPÖ de financiering voor in elk geval dit jaar overnam om te voorkomen dat ZARA zou omvallen.

Bekende Belgische betrouwbare melders zijn overheidsorganisaties Unia en het Vlaams Mensenrechteninstituut, equivalenten van het Nederlandse College voor de Rechten van de Mens. Beide organisaties krijgen regelmatig het verwijt uitsluitend een bepaald deel van het politieke spectrum op de korrel te nemen. Reden voor de Vlaamse regering om eerder de financiering van Unia stop te zetten en voor Vlaanderen een eigen organisatie op te zetten. Na nogal 'wereldvreemde' adviezen over hoofddoeken en zwemkledij treft het Vlaamse instituut inmiddels dezelfde verwijten over partijdigheid als zijn federale evenknie Unia.

Deze betrouwbare melders leggen geen verantwoording af over de posts die als desinformatie of haatspraak worden aangemerkt. Wel mag vermoed worden dat platforms onder druk van hoge boetes of juridische aansprakelijkheid er eerder voor kiezen bepaalde posts te verwijderen. Veel van die verwijderingen gebeuren automatisch. Algoritmes die hiervoor worden gebruikt, gaan vooral bij satirische berichten regelmatig in de fout.

Socialemediaplatforms zijn wel verplicht om een melding te doen als zij posts verwijderen, zowel richting de gebruiker als de wettelijke toezichthouder. Alle beslissingen om berichten te verwijderen worden opgenomen in de DSA Transparancy Database. Daar word je niet veel wijzer over de inhoud van de verwijderde berichten, die zijn ingedeeld in zestien tamelijk brede categorieën. Derden kunnen zich dus geen oordeel vormen of posts al dan niet terecht zijn verwijderd, als een gebruiker niet zelf aan de bel trekt. Wetenschappers en organisaties kunnen wel om toegang vragen tot de inhoud van verwijderde berichten. De meeste verwijderde berichten hebben betrekking op de categorie '*Scams and/or Fraud'* en zijn verwijderd op Google Shopping.

Naar eigen inzicht

De VS hebben geen met de DSA vergelijkbare wetgeving of gedragscodes. Daar mogen socialemediaplatforms naar eigen inzicht inhoud weigeren of verwijderen en wordt dit gerekend tot hun redactionele vrijheid. Ook kunnen ze in de regel niet

juridisch aansprakelijk worden gesteld voor wat gebruikers op hun site plaatsen en ook niet worden aangeklaagd voor het al dan niet verwijderen van inhoud. Dit verklaart waarom vanuit de VS de bemoeienissen van de EC om toezicht of censuur uit te oefenen op sociale media wordt gezien als een inbreuk op het recht op vrije meningsuiting.

Vóór 2025 waren er geen betrouwbare melders in het kader van de DSA. Wel heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken al vanaf 2019 op basis van individuele afspraken een dergelijke status bij de socialemediaplatforms Facebook en Twitter/X en sinds 2021 ook bij Google, TikTok en Snapcha*t*. Het ministerie heeft hiervan een paar keer gebruik gemaakt door Twitter te vragen berichten te verwijderen die betrekking hadden op het ongeldig maken van stembiljetten. Toenmalig minister Hugo de Jonge van Binnenlandse Zaken kwam overigens niet spontaan met deze informatie over de brug, maar pas na WOO-verzoeken, mediaberichten en Kamervragen.

De Europese Commissie financiert dus in het kader van de DSA ngo's die als betrouwbare melders met voorrang geluiden op socialemediaplatforms proberen te censureren. Welke ngo's de EC daar nog meer voor financiert en hoe die betrokken zijn bij censuur komt in het derde deel van deze serie aan de orde.

Wynia's Week *verschijnt 156 keer per jaar en wordt* ***volledig mogelijk gemaakt*** *door de donateurs. Doet u mee?* ***Doneren kan zo****.* ***Hartelijk dank!***